

Larsbo

Ett före detta järnbruk i Söderbärke socken, Smedjebackens kommun, i Dalarnas län. Larsbo är idag en liten by som ligger vid ett vattendrag, Larsboån, som förenar sjön Jörken med Norra Barken. Dammarna emellan sjöarna innehåller ädelfisk och naturen runt om erbjuder bra skog och mark med mycket bär, svamp och rikt djurliv.

Det äldsta kända belägget för Larsbo är från 1539 då det benämns Larsboda. Vid den tidpunkten fanns redan en bergsmanshytta där. På 1590-talet anlades även en hammare vid Larsbo, och 1592 anses som järnbrukets officiella anläggningsår. I Carl Bondes bergverksförteckning från 1597 omnämns en hytta i Larsbo och 1635 anlades Larsbo nya hammare (Sävesbo hammare).

Under brukets storhetstid på 1700-talet bodde nästan 500 personer (idag ca 25) i Larsbo. Tillsammans med Saxehammar kom Larsbo bruk länge tillhöra släkten Tersmeden. Den siste brukspatronen som levde på Larsbo, Jacob Nicklas Tersmeden, flyttade 1794. Därefter kom bruket att drivas av en förvaltare fram till 1874 då det såldes till Larsbo-Norns AB. 1907 lades Larsbo bruk slutligen ned.

Av de smedjor, hyttor och kvarnar som funnits kring Larsbo finns idag ett flertal lämningar i form av grunder, slaggrester, dammvallar och kanaler. Vidare finns ett flertal slagghus från brukstiden kvar. Dessa bygges under 1780- och 1790-talen och var ursprungligen vitputsade. Den ursprungliga bruksherrgården, Larsbo gård, finns inte längre kvar då denna brann ner år 1851. Något år senare (1854) byggdes en ny herrgård upp på Kvarndammsvägen.

Nya herrgården bestod utav två flyglar samt själva herrgårdsbyggnaden. Den södra kontorsflygeln brann ner år 1898. Stora herrgårdsbyggnaden revs på 1960-talet och kvar blev den norra flygeln som tidigare hade fungerat som bagarstuga, post, sadelmakeri mm. På 1950-talet inreddes denna till ett 2-familjshus som några år därefter blev i hopslaget till ett större 1-familjshus. På denna gård står även ett stort slagghus som är daterat till 1782 och används idag som verkstad/garage/förråd.

En större byggnad med flyglar, som sannolikt var inspektorbostaden, är också bevarad i byn. Kvar finns även en kvarnbyggnad, en järnbod och en klensmedja med bostad. Det gamla hammar- och hyttområdet kring Larsboån köpte föreningen Larsbo bygdegårdsföreningen Larsbo bruks vänner nyligen för en krona av Bergvike Skog. I samband med det inleddes bland annat en restaurering av järnmagasinet som är daterat till 1782.